

FORSKRIFT OM GRADERING AV PLEIEPENGER

1. Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet sender med dette på høring forslag til ny forskrift om gradering av pleiepenger.

Stortinget vedtok nye regler om pleiepenger ved syke barn i folketrygdloven 2. mai 2017, se Prop 48 L (2016–2017) og Innst. 246 L (2016–2017). Nye regler skal tre i kraft 1. oktober 2017. I ny folketrygdlov § 9-12 sjuende ledd er det gitt en hjemmel for departementet til å gi forskrift om regler om gradert ytelse.

1.1 Formålet

Formålet med forskriften er å gi nærmere regler for hvordan pleiepenger skal graderes og hvordan dager med graderte pleiepenger skal telles og trekkes fra dagkontoen.

Siden dette i stor grad er en teknisk detaljregulering, er det ikke hensiktsmessig at det reguleres i lovs form. Av rettssikkerhetshensyn bør reglene imidlertid være fastsatt i forskrift, og ikke bare hjemlet i Arbeids- og velferdsetatens rundskriv.

1.2 Pleiepenger – gjeldende rett fra 1. oktober 2017

Rett til pleiepenger reguleres i folketrygdloven kapittel 9. Det følger av ny folketrygdlov § 9-10 at personer med omsorg for barn under 18 år (som regel forelder) kan ha rett til pleiepenger når barnet på grunn av sykdom, skade eller lyte har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie, og personen derfor må være borte fra arbeidet. Dersom barnets behov for kontinuerlig tilsyn og pleie tilsier det, kan inntil to omsorgspersoner (som regel begge foreldrene) få pleiepenger samtidig.

Det følger av folketrygdloven § 9-12 at pleiepenger kan ytes inntil 1 300 dager per barn, hvorav 260 dager ytes med 100 prosent kompensasjon av beregningsgrunnlaget inntil 6 ganger grunnbeløpet (som per 1. mai 2017 utgjør kr 93 634 per år). De resterende 1 040 dagene ytes med 66 prosent av beregningsgrunnlaget. Dersom pleiepenger tas ut sammenhengende, vil dagkontoen på 1 300 dager vare i fem år. Dagkontoen er videre knyttet til barnet og ikke omsorgspersonene. Dersom dagkontoen er brukt opp og barnet igjen blir sykt med livstruende, ikke-varig sykdom, kan pleiepenger ytes med 66 prosent kompensasjon i denne perioden.

Det kan ytes graderte pleiepenger etter folketrygdloven § 9-11 når barnet er sykt og pleietrengende som nevnt i § 9-10, men hvor det er etablert tilsyns- og avlastningsordning deler av dagen eller noen dager i uken. Pleiepenger kan graderes ned til 20 prosent (tilsyns- og avlastningsordning kan da utgjøre inntil 80 prosent).

Videre følger det av § 9-11 andre ledd at én stønadsdag telles for hver dag med full (ugradert) ytelse. Når pleiepengene graderes, skal stønadsdagene telles på en slik måte at pleieperiodeperioden forlenges slik at foreldrene får uttelling for delvis pleie og arbeidsdeltagelse.

De aktuelle bestemmelsene i folketrygdloven lyder fra 1. oktober 2017 slik:

§ 9-10 Pleiepenger til medlem med omsorg for syke barn

Et medlem som har omsorg for barn under 18 år, har rett til pleiepenger når barnet på grunn av sykdom, skade eller lyte har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie, og medlemmet derfor må være borte fra arbeidet.

Dersom barnets behov for kontinuerlig tilsyn og pleie tilsier det, kan inntil to omsorgspersoner få pleiepenger samtidig, se også § 9-16 andre ledd. Når to omsorgspersoner tar ut pleiepenger samtidig, telles antall stønadsdager etter § 9-12 femte ledd.

§ 9-11 Graderte pleiepenger

Det kan ytes graderte pleiepenger når barn som nevnt i § 9-10 trenger kontinuerlig tilsyn og pleie, men hvor det er etablert tilsyns- og avlastningsordning deler av dagen eller noen dager i uken.

Ytelsen graderes ned for hver time barnet har tilsyn av andre, målt mot en normalarbeidsuke på 37,5 timer, se også § 9-12 sjuende ledd. Ytelsen kan graderes ned til 20 prosent. Har barnet tilsyn av andre mer enn 80 prosent, foreligger det ikke rett til pleiepenger.

§ 9-12 Antall pleiepengedager

Pleiepenger ytes med 100 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 9-15 i inntil 260 dager per barn. Deretter ytes pleiepenger med 66 prosent av beregningsgrunnlaget i inntil 1 040 dager per barn.

For hver dag med ugradert ytelse telles én stønadsdag.

Dager med gradert ytelse telles slik at den prosentvise graden det tas ut pleiepenger i løpet av en uke, trekkes fra antall stønadsdager.

Det kan likevel ikke ytes graderte pleiepenger lenger enn i til sammen inntil ti år.

Når to omsorgspersoner tar ut ugradert ytelse samtidig, telles to stønadsdager. Dersom det samlede uttaket er mindre enn 200 prosent, telles antall dager forholdsmessig etter tredje ledd.

Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger kun ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som på grunn av en livstruende sykdom eller skade har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Dette gjelder ikke dersom sykdommen eller skaden er varig. Pleiepenger etter dette leddet ytes med 66 prosent av beregningsgrunnlaget.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gradert ytelse.

2. Nærmere om de enkelte bestemmelsene i forslaget til ny forskrift

2.2 Til § 1 Virkeområde

Forskriften § 1 angir virkeområde for forskriften. Den skal gjelde ved gradering av pleiepenger ved pleie av syke barn etter folketrygdloven kapittel 9. Den vil derfor gjelde for tilfeller der det gis rett til pleiepenger etter § 9-11. Forskriften vil ikke gjelde for pleiepenger ved pleie av nærstående i livets slutfase etter § 9-13 eller for opplæringspenger etter § 9-14.

2.3 Til § 2 Definisjoner

Departementet gir i denne paragrafen en nærmere forklaring på enkelte begreper som framkommer i lovbestemmelsene om pleiepenger i folketrygdloven kapittel 9 og i bestemmelser i denne forskriften.

Med *normalarbeidsuke* menes en arbeidsuke på 37,5 timer. Med *normalarbeidsdag* menes en arbeidsdag på 7,5 timer. I prosent vil én arbeidsdag da utgjøre 20 prosent av en arbeidsuke.

For at pleiepenger skal graderes må det være *etablert en tilsyns- og avlastningsordning* for barnet det utbetales pleiepenger for. Besøk av mer sporadisk, uregelmessig og kort varighet skal ikke anses som etablert tilsyns- og avlastningsordning. Dette var også rettstilstanden tidligere gjennom Arbeids- og velferdsetatens praksis, og videreføres i ny pleiepengeordning. Videre skal fast og regelmessig tilsyn på mindre enn 10 prosent per uke ikke medregnes. Det er såpass lite tilsyn at det er ikke hensiktsmessig at det skal medføre gradering av pleiepenger.

2.4 Til § 3 Fastsetting av pleiepengegraden

Når pleiepenger skal graderes må det fastsettes en tilsynsgrad og en pleiepengegrad.

Tilsynsgraden fastsettes ut fra hvor mye tilsyn- og avlastning barnet har av andre målt opp mot en normalarbeidsuke. Timeantallet barnet er i en etablert tilsyn- eller avlastningsordning summeres på ukesbasis. Det er kun omfanget av tilsynsordningen som inngår i fastsetting av tilsynsgrad. Videre skal det tas utgangspunkt i omfanget av den faste ordningen barnet har. Deretter omregnes dette til prosent ved at timeantallet ganges med 100 og deles på 37,5 timer (normalarbeidsuke).

Tilsynsgrad:

$\text{Antall tilsynstimer} \times 100 / 37,5 \text{ (normalarbeidsuke)} = \text{tilsynsgrad i prosent}$

Pleiepengegraden fastsettes ut fra hvor mye omsorgspersonen (forelder) pleier barnet i målt opp mot en normalarbeidsuke. Foreldre skal bare få pleiepenger for den pleien de faktisk utfører selv. De skal ikke få pleiepenger når barnet får tilsynet og pleien utført av andre. Pleiepengegraden framkommer ved at tilsynsgraden trekkes fra 100 prosent (som ville være full pleie). Pleiepengegraden avrundes til nærmeste hele prosent. Når pleiepengegraden er fastsatt skal den omregnes til dager, se punkt 2.5.

Pleiepengegrad:

$100 \text{ prosent pleie (av omsorgsperson)} - \text{tilsynsgrad (i prosent)} = \text{pleiepengegrad i prosent}$

Departementet gjør oppmerksom på at pleiepengegraden ikke nødvendigvis er det samme som inntektstapet, se punkt 2.7.

2.5 Til § 4 Telling av graderte pleiepengedager

Den fastsatte pleiepengegraden (i prosent) skal omregnes til dager. Det er disse dagene som telles og så trekkes fra dagkontoen på 1 300 dager per barn.

Som nevnt under punkt 2.4 foreslår departementet at pleiepengegraden avrundes til nærmeste hele prosent.

Ved en pleiepengegrad på 100 prosent, som innebærer at omsorgspersonen pleier barnet full tid og er helt borte fra arbeidet, vil det telles fem stønadsdager per uke. En normalarbeidsuke har fem arbeidsdager. Dersom det tas ut fulle pleiepenger (100 prosent pleiepengegrad) sammenhengende, vil dagkontoen på 1 300 dager per barn være oppbrukt i løpet av fem år. Dette gjelder uavhengig av hvilken stillingsgrad omsorgspersonene har. Dersom en omsorgsperson til vanlig jobber i 50 prosent stilling, men er helt borte fra arbeidet for å pleie barnet full tid (pleiepengegrad på 100 prosent) vil det telles og trekkes fem dager i uken.

Ved en pleiepengegrad på 20 prosent vil det forbrukes én pleiepengedag. En pleiepengegrad på 40 prosent vil svare til to stønadsdager, 60 prosent tre stønadsdager osv. En pleiepengegrad på 30 prosent vil svare til 1,5 stønadsdager, 50 prosent til 2,5 stønadsdager osv. Med en slik tellemåte vil pleiepengeperioden kunne forlenges utover fem år ved gradert uttak av pleiepenger (pleiepengegrad mindre enn 100 prosent).

Som tidligere nevnt kan inntil to omsorgspersoner (som regel foreldrene) ta ut pleiepenger samtidig. Det må da fastsettes en pleiepengegrad per uke for hver omsorgsperson, og det vil da være den samlede pleiepengegraden for begge omsorgspersonene per uke som omregnes til dager og trekkes fra dagkontoen. Dette følger av at dagkontoen er knyttet til barnet, og ikke til omsorgspersonene.

2.6 Til § 5 Maksimal periode på 10 år

Det følger av folketrygdloven § 9-12 fjerde ledd at graderte pleiepenger ikke kan ytes lenger enn i til sammen inntil ti år. Som det framgår av Prop. 48 L (2016–2017) ville pleiepenger med lav gradering kunne tas ut over veldig mange år, inntil 18 år, hvis det ikke ble satt en maksimal tidsgrense. Det ville være lite hensiktsmessig for bruker, arbeidsgiver og samfunnet som helhet.

Alle perioder med fulle og graderte pleiepenger skal regnes med i tiårsperioden. Det vil kunne forekomme kortere og lengre perioder *med* pleiepenger, og kortere og lengre opphold *mellom* pleiepengeperioder. Det vil kunne gå flere år mellom pleiepengeperioder, og det vil kunne dreie seg om dager, helt ned til opphold på én dag. Av hensyn til hensiktsmessig saksbehandling foreslår departementet at ved opphold i uttak av fulle og graderte pleiepenger på mindre enn fire uker, skal den mellomliggende oppholdsperioden likevel regnes med i tiårsperioden (som om det ikke var opphold). Omvendt vil opphold på mer enn fire uker, ikke regnes med i tiårsperioden.

2.7 Til § 6 Tap av pensjonsgivende inntekt

Det følger av den generelle bestemmelsen i folketrygdloven § 9-3 at stønad etter folketrygdloven kapittel 9 gis til medlem som har tapt pensjonsgivende inntekt. Det innebærer ikke bare at en søker må ha *tapt inntekt* for å få rett til pleiepenger, men også at det *ikke* kan ytes pleiepenger *utover den tapte inntekten* (dvs. ikke gis pleiepenger med høyere beløp enn det som er tapt av inntekt). Av pedagogiske hensyn foreslår departementet at dette gjentas som en egen bestemmelse i forskriften med en henvisning til folketrygdloven § 9-3.

Departementet gjør oppmerksom på at fastsetting av inntektstap er noe annet enn fastsetting av pleiepengegrad og fastsetting av tilsynsgrad, se punkt 2.4. Det kan forekomme at et medlem ved måten pleiepenger skal graderes på ikke får erstattet hele inntektstapet han eller hun har hatt. Medlemmet kan uansett ikke få erstattet mer enn inntektstapet sitt.

2.8 Til § 7 Gradering når to omsorgspersoner tar ut graderte pleiepenger samtidig

Etter folketrygdloven § 9-10 andre ledd kan inntil to omsorgspersoner ta ut pleiepenger samtidig. Begge omsorgspersonene kan ta ut fulle pleiepenger eller de kan ta ut graderte pleiepenger. Pleiepenger kan ikke graderes med lavere grad enn 20 prosent, se folketrygdloven § 9-11 andre ledd andre punktum. Som følge av dette foreslår departementet at dersom to omsorgspersoner tar ut pleiepenger må hver av dem ta ut minst 20 prosent pleiepenger hver.

2.10 Til § 9 Ikrafttredelse og overgangsregler

Nye regler for rett til pleiepenger ved pleie av syke barn skal tre i kraft 1. oktober 2017, se Prop. 48 L (2016–2017) og Innst. 246 L (2016–2017). Departementet foreslår at forskriften skal gjelde fra samme tidspunkt.

2.8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslag til ny forskrift om gradering av pleiepenger antas ikke ha økonomiske og administrative konsekvenser utover det som er omtalt i Prop. 48 L (2016–2017) og Innst. 246 L (2016–2017). De samlede merkostnadene for pleiepengeordningen vil utgjøre om lag 574 mill. kroner (helårseffekter). I tillegg tilkommer 5,8 mill. kroner som regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2017 har foreslått å sette av til dekning av engangsutgifter i Arbeids- og velferdsetaten ved innføring av ny pleiepengeordning.

3. Departementets forslag til forskrift

Forskrift om gradering av pleiepenger

Fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet xx med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 9-12 sjuende ledd.

§ 1 Virkeområde

Forskriften gir nærmere regler om gradering av pleiepenger ved pleie av syke barn etter folketrygdloven kapittel 9.

§ 2 Definisjoner

Med *normalarbeidsuke* etter folketrygdloven § 9-11 andre ledd menes en arbeidsuke på 37,5 timer.

Med *normalarbeidsdag* menes en arbeidsdag på 7,5 timer. En arbeidsdag utgjør 20 prosent av en normal arbeidsuke.

Med etablert *tilsyns- og avlastningsordning* etter folketrygdloven § 9-11 første ledd menes faste, regelmessige opphold i tilsyns- og avlastningsordninger. Besøk av mer sporadisk, uregelmessig og kort varighet anses ikke som etablert tilsyns- og avlastningsordning. Fast og regelmessig tilsyn på mindre enn 10 prosent per uke skal ikke medregnes.

§ 3 Fastsetting av pleiepengegrad

Pleiepenger graderes ned for hver time barnet er i en etablert tilsyns- og avlastningsordning, målt mot en normal arbeidsuke på 37,5 timer. Det skal ikke tas hensyn til timer med tilsyn og avlastning som overstiger 7,5 timer i løpet av en arbeidsdag.

Det er kun omfanget av tilsyns- og avlastningsordning som har betydning for fastsetting av pleiepengegraden. Det skal tas utgangspunkt i omfanget av den tilsynsordningen som er fastsatt for barnet og hovedvilkåret om at barnet må ha behov for kontinuerlig tilsyn og pleie må være oppfylt.

Timeantallet barnet har tilsyn og avlastning av andre summeres på ukesbasis. Timeantallet omregnes til prosent ved å gange med 100 og dele på 37,5 timer (tilsynsgraden). Pleiepengegraden per uke fastsettes ved å trekke tilsynsgraden fra 100 prosent og avrundes til nærmeste hele prosent.

Dersom det er etablert tilsyns- og avlastningsordning på mer enn 80 prosent av en normal arbeidsuke, foreligger ikke rett til pleiepenger.

§ 4 Telling av graderte pleiepengedager

Den fastsatte pleiepengegraden etter § 3 omregnes til dager og telles. Dersom to omsorgspersoner tar ut pleiepenger samtidig, er det samlet pleiepengegrad per uke som skal omregnes til dager.

Ved omregningen til dager skal samlet fastsatt pleiepengegrad rundes ned til nærmeste hele prosent. Hver 20 prosent tilsvarer en hel forbrukt pleiepengedag. Pleiepengegrad på 100 prosent (per uke) teller som fem dager uavhengig av hvilken stillingsgrad medlemmet i utgangspunktet har.

§ 5 Maksimal periode på ti år

Pleiepenger kan ikke ytes lenger enn i til sammen inntil ti år per barn.

Alle perioder med fulle og graderte pleiepenger regnes med i tiårsperioden. Har det vært opphold på mindre enn fire uker mellom to perioder med pleiepenger, skal også perioden med opphold regnes med.

§ 6 Tap av pensjonsgivende inntekt

Det kan ikke ytes pleiepenger utover det vedkommende har tapt i pensjonsgivende inntekt, se folketrygdloven § 9-3.

§ 7 Gradering når to omsorgspersoner tar ut graderte pleiepenger samtidig

Dersom to omsorgspersoner tar ut pleiepenger samtidig, må hver av dem minst ta ut 20 prosent pleiepenger.

§ 8 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 1. oktober 2017.